

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ
အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် မြို့နယ်/တိုက်နယ်ဆရာဝန်များသို့ Mobile Tablet များ
ဖြန့်ဝေခြင်း အခမ်းအနားတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းကောက်နုတ်ချက်
ထားဝယ်မြို့။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၃၁)ရက်နေ့။

- ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ သုတေသနဆောင်ရွက်ချက်တွေကို လေ့လာလိုက်တဲ့အခါမှာ လူတွေ ရောဂါဖြစ်တာဟာ လူတွေမှာ ကျန်းမာရေးစာတတ်မြောက်မှု နည်းတယ်ဆိုတာ သွားတွေ ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အဓိကတာဝန်က ဝန်ကြီးချုပ်ပြောသွားသလိုပဲ ကျေးလက်ဒေသ မှာနေတဲ့ (၇၀%) ပြည်သူလူထုတွေဟာ information သတင်းစကားတွေဟာ မြို့တွေ မှာလိုမရပါဘူး။ သူတို့ဟာ ဘယ်လိုကျန်းမာအောင် နေထိုင်ရမလဲ၊ ဘာတွေစားရမယ်၊ ဘာတွေမစားရဘူး၊ ရောဂါတစ်ခုရဲ့ ကနဦးလက္ခဏာတွေကို သိဖို့လိုပါတယ်၊ ရောဂါဖြစ်ရင် ဘာသွားလုပ်ရမလဲ ဒါတွေအကုန်သိဖို့လိုပါတယ်။
- ပထမဆုံး ကျွန်တော်ဘာသွားသတိရလဲဆိုတော့ Health Literacy နဲ့ပတ်သက်ပြီး ကမ္ဘာ မှာ Health Promotion Conference လုပ်တာ (၉)ကြိမ်ရှိသွားပါပြီ။ နောက်ဆုံးအကြိမ် တရုတ်ပြည်မှာ ကျွန်တော်သွားတက်တော့ Health Literacy ဆိုတဲ့အသုံးအနှုန်းကို သဘော ကျတဲ့အတွက် ပြန်ရောက်ရောက်ချင်း ကျွန်တော်တို့ဝန်ကြီးဌာနမှာရှိတဲ့ ကျန်းမာရေး ပညာပေးဌာနကို Health Literacy Promotion Unit လို့ခေါ်ပြီးတော့ ညွှန်ကြားရေးမှူး တစ်ယောက် ခန့်ထားပါတယ်။
- ပြည်သူတွေကို ပညာပေးဖို့ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများသိဖို့အတွက် ကျွန်တော် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာစံပြအချက်အလက် (Standardized Health Messages) စာအုပ်ကို အမြန်ဆုံး ထုတ်ခိုင်းထားပါတယ်။ စာမျက်နှာ(၃၃၀) ပါတဲ့ဒီစာအုပ်ကို အခြေခံကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများဟာ တောရွာ အိမ်တွေမှာကိုင်ပြီးသွားလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် Tablet များပေးခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကိစ္စကြီးတစ်ခုလုံးကို အောင်မြင်အောင်လုပ်ဖို့ဆိုတာ နိုင်ငံတော် အစိုးရကို ကျေးဇူးတင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

- ဝန်ကြီးဌာနဟာ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး အပါအဝင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် (၆)ခုမှာ Mobile Tablet ပေါင်း (၉,၄၀၀)ကျော်ခန့် ဖြန့်ဝေပေးအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ ကျန်းမာရေးအသိ ပညာဖြင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အရှိန်အဟုန်မြှင့် အားဖြည့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။
- ပြည်သူတွေက ကျန်းမာရေးအသိဉာဏ်တိုးတက်လာရင် ရောဂါတစ်ခုရဲ့ ကနဦးလက္ခဏာ သိရင်မဖြစ်အောင် ဘာလုပ်ရမလဲ၊ ဖြစ်ရင်ဘာလုပ်ရမလဲ ဒါတွေသိလို့ရှိရင် တော်ရုံတန်ရုံ ရောဂါတွေမဖြစ်တော့ပါဘူး။ ရောဂါမဖြစ်တော့ရင် ဆေးရုံသို့လာတဲ့လူနာအရေအတွက် နည်းသွားတဲ့အတွက် ဆရာဝန်များက နည်းပါးသောလူနာများကို အရည်အသွေးပြည့်ဝစွာ ပေးနိုင်တဲ့အပြင် ဓါတ်ခွဲစမ်းသပ်မှုလည်းမလိုဘူး၊ ဓါတ်မှန်ရိုက်ဖို့လည်းမလိုဘူး၊ ဆေးလည်း ပေးစရာမလိုတဲ့အတွက် ပိုက်ဆံတွေထွက်လာပါမယ်။ ထွက်လာမယ့်ပိုက်ဆံတွေကို အခြား ပစ္စည်းကိရိယာ၊ နောက်ဆုံးပေါ် ဓါတ်ခွဲ/ ဓါတ်မှန်စက်တွေလည်း ဝယ်လို့ရပါတယ်။
- အခုလို Mobile Tablet များအား အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများထံသို့ ဖြန့်ဝေခြင်းအား ဖြင့် ပဏာမကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိတဲ့အပြင် ကျေး လက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲ၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန၊ မြို့နယ်ဆေးရုံ၊ တိုက်နယ်ဆေးရုံ တွေမှာ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စာရင်းဇယားနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို လွယ်လင့် တကူပေးပို့နိုင်မှာ ဖြစ်ရုံသာမက ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စစ်တမ်းများကိုပါ ကောက်ယူနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်ကို အခြေခံပြီး ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ် ချက်များကို မှန်ကန်စွာ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဆေးလက်ကျန်စာရင်းများကိုသာမက ဆေးများရဲ့ သက်တမ်းကုန်မယ့်နေ့ကိုပါ ပြုစုသိရှိ နိုင်မှာဖြစ်တဲ့အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ အလေအလွင့်နည်းပါးစွာနဲ့ အကျိုးရှိထိရောက်စွာ ဆေး နှင့်ဆေးပစ္စည်းကိရိယာများ ဝယ်ယူနိုင်ရန် များစွာအထောက်အကူပြုနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- စီမံခန့်ခွဲမှု အထောက်အကူပြု အီလက်ထရောနစ် ကျန်းမာရေးသတင်းစနစ် (DHIS-2) ကို လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ Mobile Tablet များ အသုံးပြု ပြီး ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲများ အဆင့်အထိ တိုးချဲ့အသုံးပြုသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဒါ့အပြင် သုတေသနကို survey လုပ်လို့ရပါတယ်။ သုတေသန form ကို ဗဟိုကနေ ပို့လိုက်ရင် midwife တွေ၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကြီးကြပ် (၁)(၂)၊ HA တွေဆီရောက်သွား မယ် သူတို့ကဖြည့်လိုက်ရုံပါပဲ၊ ဒီလိုမလုပ်လို့မရပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ တိုးတက်ဖို့

ဆိုရင် e-government စနစ်နဲ့သွားတဲ့အခါမှာ ဒါလုပ်မှ အခြားနိုင်ငံတွေကိုကျော်ပါမယ်။ စင်္ကာပူနိုင်ငံမှာကျင်းပတဲ့ အစည်းအဝေးတစ်ခုမှာ နိုင်ငံတော်ရဲ့အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ပြောသွားတာ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံဟာ ဖားခုန်သလိုခုန်နေလို့မရပါဘူး ပျံသင့်ရင်ပျံရပါမယ်။ ဒီလိုပျံဖို့ဆိုရင် electronic နည်းပညာမသုံးဘဲနဲ့ ဘယ်လိုမှမရနိုင်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော် ဒါကိုသေသေချာချာ အားထည့်လုပ်နေတာဖြစ်ပါတယ်။

- ကျွန်တော်တို့ နောက်ပိုင်းမှာဆိုရင် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆေးပညာသင်ကြားရေး (continuing medical education) နှင့် ဆေးပညာရပ် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (continuing professional development) လုပ်ငန်းများကိုလည်း Mobile Tablet များကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်သွားမှာဖြစ်ပြီး မြို့နယ်/ တိုက်နယ်ဆရာဝန်များနှင့် ဆေးတက္ကသိုလ်များရှိ ဆေးပညာရပ်အသီးသီးမှ ပါမောက္ခကြီးများနဲ့ မိခင်နှင့်သန္ဓေသားတို့ ချက်ကြိုးနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသဖွယ် ချိတ်ဆက်နိုင်ကာ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆေးပညာများ သင်ကြားနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဖြစ်ပွားမှုများပြားလျက်ရှိတဲ့ ဆီးချို/သွေးချိုရောဂါ၊ သွေးတိုးရောဂါများ ကာကွယ်ကုသမှုဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးအသိပညာမြင့်မားစေရေးအတွက် Mobile Tablet များကိုအသုံးပြုကာ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများကို ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ကျန်းမာရေးစကားပိုင်းငယ်များ ပြုလုပ်စေလိုပါတယ်။ Mobile Tablet များတွင် ပုံတွေပါထည့်ထားတဲ့အတွက် ဆေးလိပ်သောက်သုံးသူနဲ့ ကွမ်းစားတဲ့သူတွေကို လျှာကင်ဆာ၊ သွားဖုံးကင်ဆာ၊ မေးရိုးကင်ဆာ ဖြစ်ပွားတာကို အကုန်ပုံနဲ့ပြပါ။ လူတွေဟာ ပုံနဲ့ပြမှကြောက်ကြပါတယ်။ ဥပမာထားပါတော့ ဆရာမတို့ဟာ အိမ်တစ်အိမ်ကိုသွားတဲ့အခါ ဝက်သက်ပေါက်နေတဲ့ကလေးကိုတွေ့တဲ့အခါ မိခင်ကိုပြောရမယ် ခင်ဗျားကလေးဟာ ဝက်သက်ပေါက်နေပြီ၊ ကလေးကပိန်ချိုးနေပြီ ဘာကြောင့်ကလေးက ဝက်သက်ပေါက်ရသလဲ၊ ကလေး (၉)လအရွယ်ကတည်းက ဝက်သက်ကာကွယ်ဆေး ဘာကြောင့်မထိုးတာလဲ၊ ကလေးအသက်ဘယ်လောက်မှာ ကာကွယ်ဆေးထိုးမယ်ဆိုတာ Tablet ဖုန်းထဲကနေ ဖွင့်ပြလိုက်ရင် အကုန်လုံးသူတို့ သိသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဒီမှာအခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများကိုပေးတဲ့ Mobile Tablet ထဲမှာပါတဲ့ဟာကို ဝန်ကြီးကိုယ်တိုင်ဖတ်သင့်ပါတယ်။ ပါမောက္ခတွေလည်းဖတ်သင့်ပါတယ် အလွန်ကောင်းတာတွေပါတဲ့အတွက် ဆရာမတို့ရော အကုန်ဖတ်ခြင်းအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကျန်းမာရေး

အခြေခံဝန်ထမ်းများဟာ ကျန်းမာရေးအသိပညာမှာ လက်မထောင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဆိုလိုတာ သူတို့ရဲ့အိတ်ထဲမှာ Mobile Tablet ထည့်ထားခြင်းအားဖြင့် စာကြည့်တိုက်ကြီး တစ်ခုလုံး ထည့်ထားသလိုဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်တာအကုန်ပါတဲ့အတွက် အရမ်းကိုတန်ဖိုးရှိပါတယ်။ ဆရာမတို့အနေနဲ့ ဒါကိုမိမိနဲ့အတူအမြဲထားပါ။ မိမိရဲ့အိမ်မှာ လည်း မိသားစု၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများကိုလည်း ပြပြီး ကျန်းမာရေးအသိပညာ ပေးလို့ရ ပါတယ်။

- ဒီ Mobile Tablet ဟာ ဘယ်လောက်အထိ အကျိုးရှိသလဲဆိုရင် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တုန်းက H1N1 outbreak ဖြစ်ပွားပါတယ်။ အဲဒီမှာကျွန်တော်တို့ (၃)လအတွင်း ထိန်းချုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီ Mobile Tablet သာရှိရင် (၁)လအတွင်း ထိန်းချုပ်နိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီ တုပ်ကွေးရဲ့ လက္ခဏာ(symptom) တွေကဘာလဲ၊ ဒါရှိရင်တော့စိုးရိမ်ရတယ် ဘာလုပ်ရ မလဲဆိုတာ ဗဟိုကနေ Mobile Tablet ထဲကို ဖြန့်ဝေပေးလိုက်တာနဲ့ အကုန်လုံးသိသွား မှာဖြစ်ပါတယ်။ Outbreak control တွေမှာဆိုရင် ဒီ Tablet ရဲ့တန်ဖိုးဟာ အဖိုးမဖြတ်နိုင် ပါဘူး။
- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တုန်းက H1N1 မှာဆိုရင် ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားမှကြေငြာတယ်၊ ဟော ပြောပွဲတွေလုပ်နဲ့ အရမ်းလည်းပိုက်ဆံကုန်ပါတယ်။ ဥပမာ နန်းယွန်း၊ လဟယ်မှာ mescal outbreak ဖြစ်တယ် လူသေသွားတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကမသိဘူး ဖြစ်ပြီးမှသိပါတယ်။ ဒီ Mobile Tablet ရှိရင် ဒီနယ်မှာရှိတဲ့ သားဖွားဆရာမကပြောမယ် ကျွန်မရဲ့နယ်မြေမှာ ကိုယ်ခန္ဓာမှာအနီကွက်တွေပေါ်ပြီး ဖျားနေတဲ့ကလေးက (၁၀)ယောက်လောက်ဖြစ်သွားပြီ ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့သိသွားပြီ။ ဒီကလေးတွေဟာ ဝက်သက်ရောဂါ (သို့မဟုတ်) တုပ်ကွေး ရောဂါဖြစ်ဖို့ အလားအလာရှိတဲ့အတွက် အဲဒီနယ်ကို မြို့နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူးတွေက စောစီးစွာကိုင်တွယ်လိုက်ရင် ရောဂါ ဟာ မပျံ့တော့ပါဘူး။
- ရန်ကုန်မြို့မှာရှိတဲ့ ဆေးပညာပါမောက္ခပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သွေးရောဂါပါမောက္ခပဲဖြစ်ဖြစ် lecture တစ်ခုပေးမယ်ဆိုရင် ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ မြစ်ကြီးနား၊ မုံရွာ၊ မန္တလေးကဆရာဝန်တွေမသိဘူး၊ ဒါကြောင့် သူပြောတဲ့ဗီဒီယိုတွေ၊ power point တွေကိုရိုက်ပြီး မြို့နယ်ဆရာဝန်၊ တိုက်နယ် ဆရာဝန်တွေပေးမယ့် Tablet များမှာ လွှင့်ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ဆရာဝန်တွေအကုန် သိသွား

မှာဖြစ်ပါတယ်။ သွေးတိုးနဲ့ပတ်သက်ပြီး နောက်ဆုံးပေါ်ကုသရေး၊ နှလုံးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကုသရေး ဘာမဆိုအကုန်လုံးသိသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ မကွေး၊ ဆေး တက္ကသိုလ်(၁)၊ ဆေးတက္ကသိုလ်(၂)မှာရှိတဲ့ ပါမောက္ခကြီးတွေနဲ့ မြို့နယ်ဆရာဝန်/ တိုက်နယ် ဆရာဝန်များဟာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်မှ ကလေးအား အချင်းနဲ့ဆက်ထားသလို ပါမောက္ခ ကြီးများကပေးချင်တဲ့ information ကို ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(စီမံ/ဘဏ္ဍာ) ပြည်သူ့ ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနကိုပေးပြီးတော့ ဆရာဝန်များထံ ဖြန့်ဝေခိုင်းလို့ရပါတယ်။

- ဒီနေရာမှာကျွန်တော်တစ်ခုပြောချင်တာကတော့ ထားဝယ်မြို့မှာ ဆီးချို/ သွေးချို၊ သွေးတိုး ဖြစ်ပွားသူဟာ အနည်းဆုံး (၁၀)ရာခိုင်နှုန်းလောက်ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆီးချို/သွေးချို ၊ သွေးတိုးကို ဒီအချိန်မှာမကိုင်တွယ်ရင် နောက်ထပ်(၅)နှစ်မှာ ကျန်းမာရေး budget တွေရဲ့ (၇၀)ရာခိုင်နှုန်းဟာ ဆီးချို/ သွေးချို၊ သွေးတိုး ကုတာနဲ့တင်ကုန်သွားပါမယ်။ အဲဒါကြောင့် ဆီးချို/သွေးချို၊ သွေးတိုးနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများက အငန် လျှော့စားဖို့ ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးဖို့နဲ့ ကျန်းမာရေးစကားဝိုင်းလေးတွေကို သေချာ စွာ လုပ်စေလိုပါတယ်။
- ဝန်ကြီးဌာနနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရတို့ပူးပေါင်းပြီး ပြည်သူများရဲ့ ကျန်းမာရေး အဆင့်အတန်းမြှင့်မားလာစေရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် စံနမူနာပြု တိုင်းဒေသကြီး ဖြစ်လာ စေရေး ဆောင်ရွက်သွားကြပါရန် တိုက်တွန်းလိုကြောင်း ပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ်အပ် ပါတယ်။

အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူများစာရင်း -

- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးဝန်ကြီးချုပ်၊
- လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ၊
- တရားသူကြီးချုပ်၊
- ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊
- တနင်္သာရီတိုင်းအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများ၊
- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်
- ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊
- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှူး၊

- မြို့နယ်ဆရာဝန်များနှင့် တိုက်နယ်ဆရာဝန်များ၊
- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကြီးကြပ် (၁)(၂)၊
- သားဖွားဆရာမများ၊
- အမျိုးသမီးကျန်းမာရေးဆရာမများ၊
- လက်ထောက်ကျန်းမာရေးမှူးများ၊
- ရှမ်းပြည်နယ်ကျန်းမာရေးသံတမန် Miss Golden Land Myanmar နန်းမွေခမ်း၊
- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ကျန်းမာရေးသံတမန် ဒေါက်တာစိုးညီညီထွန်း၊

(ဤမိန့်ခွန်းသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ လက်ရေးမှူမှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)